

Konsesjonsavgifter og konsesjonskraft

Bestemmelser om konsesjonsavgifter og konsesjonskraft er noen av de vilkårene som følger en konsesjon etter vassdragsreguleringsloven og industrikonsesjonsloven. Vilårene omhandler betaling av konsesjonsavgift til stat og kommuner samt at det skal gis konsesjonskraft til kommuner, fylkeskommuner og staten.

Konsesjonsavgifter skal gi de berørte kommuner erstatning for generelle skader og ulemper som ikke blir kompensert på annen måte. Derneat skal det gi kommunene en andel av den verdiskapning som finner sted ved industriell utnyttning av vassdraget. Avgiftsbeløpets størrelse kommer frem ved å multiplisere avgiftssatsen (gitt i konsesjon) med et teoretisk beregnet kraftgrunnlag. Kraftgrunnlag (naturheatekrefter, nat.hk.) for den enkelte konsesjon.

Konsesjonskraft skal sikre utbyggingskommunene tilstrekkelig kraft til den alminnelige elektrisitetstorsyning til en rimelig pris. Inntil 10 prosent av kraftgrunnlaget skal avstås til de kommuner eller fylkeskommuner hvor kraftanleggene ligger. Kraftgrunnlaget en teoretisk beregning for effekten som et kraftverk kan gi.

Kraftgrunnlag

Beregning av kraftgrunnlag utføres i henhold til, og i overensstemmelse med vassdragsreguleringslovens (vregl.) §2, 3.ledd og §11 og industrikonsesjonslovens (erervslovens, ikl.) § 2 nr. 13 og § 5, 4. ledd nr. 2., 4. ledd, post nr. 2. Grunnprinsippet er en teoretisk beregning av regulert vannføring, som skal tilsvare den jevne vannføring som kan holdes i et kraftverk gjennom lavvannsperiodene, når magasinene utnyttes slik at vannføringen blir så jevn som mulig. Med vannføringsøkning menes økningen i den jevne vannføringen utover vassdragets alminnelige lavvannføring (alminnelig lavvannføring: et begrep for en statistisk beregnet lavvannføring i et uregulert vassdrag).

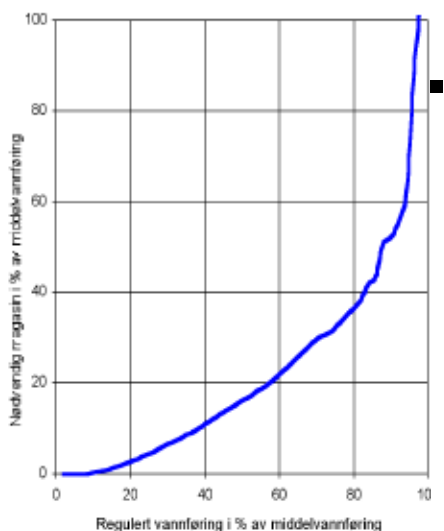
Forholdet mellom årlig middelvannføring og magasinivolum gir magasinprosent:

$$\text{Magasinprosent} = \frac{\text{Magasinivolum (mill.m}^3\text{)}}{\text{Middelvannføring (mill.m}^3\text{)}}$$

Når magasinprosenten er kjent, kan regulert vannføring leses av fra en reguleringskurve, se figur under.

Beregningsmetode

Reguleringskurve

Dersom det øvre regulerte feltet har **høyere magasinprosent enn delfeltet nedenfor**, vil det nedre regulerte feltet ikke kunne regulere/jevne ut mer vann enn sitt delfelt. Den regulerte vannføringen i det nedre feltet vil da være lik regulert vannføring fra det øvre feltet, med tillegg av regulert vannføring fra det nedre feltet.

■ Dersom det nedre feltet **har høyere samlet magasinprosent** enn det øvre feltet alene, har denne reguleringen mulighet til å jevne ut mer enn sitt delfelt. Beregningsmessig kan en da slå sammen hele tilsigsfeltet og alle magasinene oppstrøms beregningspunktet, og deretter beregne den regulerte vannføringen for det nedre feltet direkte.

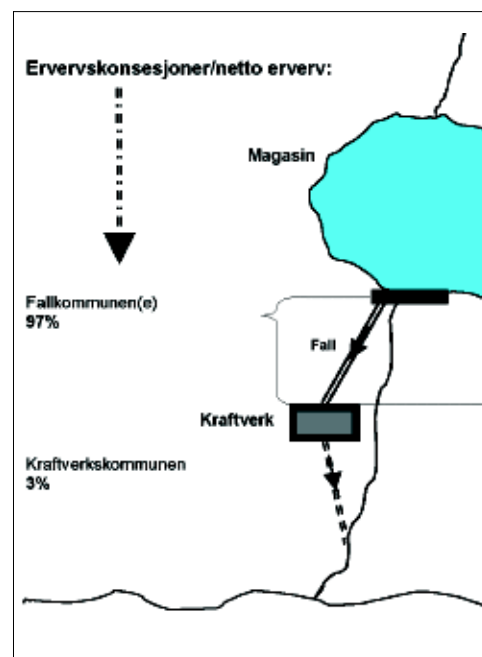
■ **Effektivt magasinivolum:** settes lik volumet mellom HRV og LRV. Det gis ingen reduksjon av effektivt magasin som følge av gjennliggende landis, marginal plassering eller magasinrestriksjoner.

For **flerårsmagasiner** settes volumet lik det regulerte feltets middeltilsig.

■ **Overførte felt:** regnes med 100 prosent av middeltilsiget, med fradrag for eventuelt pålagt minstevannføring. Det gis ingen reduksjon som følge av eventuelle begrensninger i tunnelkapasiteten.

■ **Pålagt minstevannføring** som ikke kan nyttes i kraftproduksjonen, trekkes fra middeltilsiget før beregning av regulert vannføring. Vannføringsøkningen beregnes deretter som regulert vannføring, med fradrag for alminnelig lavvannføring for naturlig felt. For minstevannføringspålegg som er forskjellig over året, regnes det ut et års-middel som er vektet i forhold til hvor lang tid de ulike påleggene gjelder.

■ **Hydrologisk datagrunnlag:** For beregning av kraftgrunnlaget benyttes tilsigsdata over en periode på minimum 30 år, fortrinnsvis normalperioden 1961-90 (unntak: alminnelig lavvannføring). Felt-

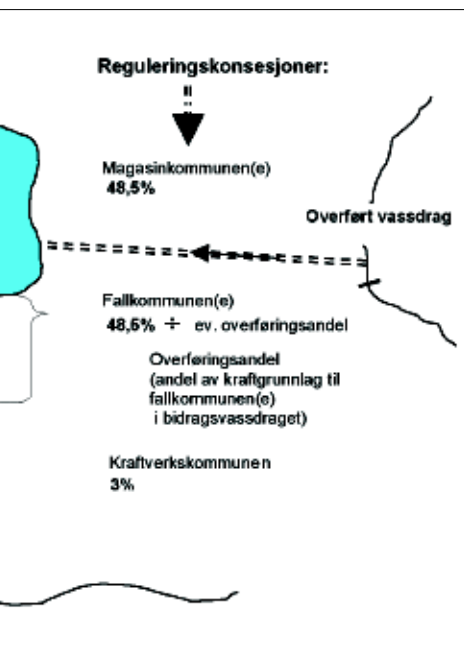
Fordelingsprinsipp ved deling av konsesjonskr

størrelser, reguleringskurver og tilsigsdata hentes fra NVEs databaser.

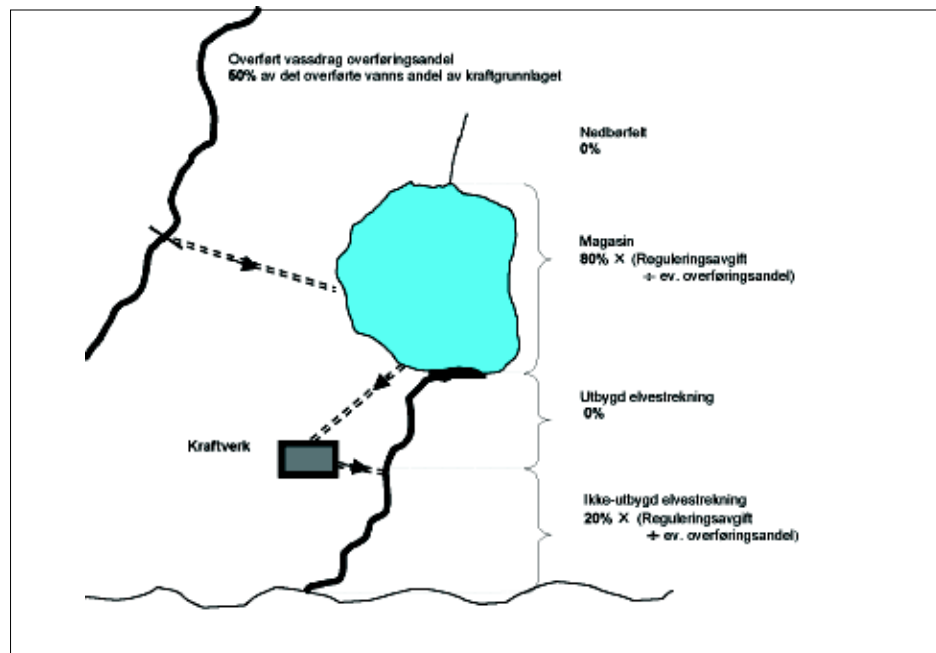
Konsesjonsavgifter

Ikl. § 2, 4. ledd, post 13, jf. § 5, 4. ledd, post 2 og vregl. § 11 har bestemmelser om konsesjonsavgifter. Vannressurslovens § 19 har også bestemmelser om konse-

ft mellom kommuner. Figur 1

Fordelingsprinsipp ved deling av reguleringsavgift til kommuner. Figur 2

sjonsavgifter for kraftverk over 40 GWh. Kraftgrunnlaget for det enkelte kraftverk blir beregnet med utgangspunkt i regulert vannføring og kraftverkets fallhøyde:

$$\text{Kraftgrunnlag(nat.hk.)} = \text{Fallhøyde(m)} \times \text{Vannføring(m}^3\text{/s)} \times 13,33$$

Fallhøyden er differansen mellom et kraftverks overvann (inntak) og undervann (utløp). Dersom inntaket er et reguleringsmagasin, regnes overvannet vanligvis å tilsvare øvre reguleringsgrense minus 1/3 av magasinets reguleringshøyde. Høyden på undervannet angis på det sted der vannet kommer ut i avløpstunnel/kanal/magasin.

$$\text{Avgift (kr)} = \text{Kraftgrunnlag (nat.hk.)} \times \text{Avgiftssats (kr/nat.hk.)}$$

Konsesjonsavgiftene skal tas opp til ny deling mellom kommunene hvert tiende år. Avgiftssatsene indeksjusteres automatisk hvert femte år i forhold til Statistisk sentralbyrås gjennomsnittlige konsumprisindeks. Når det skal beregnes konsesjonsavgifter for konsesjoner etter både ikl. og vregl., kommer avgifter etter vregl. til fradrag ("netto" erverv).

Fordeling av konsesjonsavgifter

Ervervsavgift/"netto"erverv: blir fordelt til fallkommunene, i forhold til antall fallmeter innen hver kommune.

Reguleringsavgift:

(Fordelingsprinsipp er vist i figur ovenfor). Først fordeles overføringsandelen til bidragskommunene. Resten av konsesjonsavgiften fordeles så mellom magasinkommunene (gjelder også magasin i bidragsvassdraget) og ikke-utbygd elvestrekning, vanligvis med henholdsvis 80 og 20 prosent. I noen tilfeller kan fysiske forhold i vassdraget resultere i skjønnsmessig avvik fra nevnte fordelingsprinsipp.

Konsesjonskraft

Ikl. § 2, post 12 og vregl. § 12, post 15 har bestemmelser om konsesjonskraft. Konsesjoner i henhold til vannressursloven for utbygging av elvekraftverk har ikke bestemmelser om avståelse av konsesjonskraft.

Fordeling av konsesjonskraft

Ved deling av konsesjonskraft til kommuner er prinsippene lagt til grunn i figurene 1 og 2.

Uttak av kraft

Inntil 10 prosent av beregnet kraftgrunnlag kan avstås til kommuner hvor kraftanleggene ligger.

Konsesjonskraftmengden er begrenset til kommunenes/fylkeskommunenes behov for elkraft til den alminnelige elforsyning innen kommunen/fylkeskommunen. Fylkeskommunen er subsidiær i forhold til utbyggingskommunen(e) og kan ta ut det resterende konsesjonskraftkvantum, differansen mellom beregnet kvantum og uttak til alminnelig forsyning.

Ett år før uttak av konsesjonskraft skal konsesjonæren varsles. Samtidig med varsel av uttak av konsesjonskraft kan konsesjonæren forlange å få oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Konsesjonskraft kan sies opp med to års varsel.

Kraften er referert til kraftstasjonenes apparatanlegg for utgående ledninger. Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 timer/år (maksimaleffekten begrenses av en brukstid på 5 000 timer/år). Konsesjonskraft kan leveres etter kommunenes forbruksmønster over året, eller med utgangspunkt i "blokk-modellen", jf. vårt rundskriv av 15.11.1995. Denne modellen representerer et gjennomsnittlig uttaks-mønster til alminnelig elforsyning for hele landet. Valg av modell bør gjelde for en lengre periode.

Konsesjonskraftpris

For kraftverk som benytter fall/regulert vann som er konsedert før 10.04.1959 skal det beregnes maksimalpris for

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er et direktorat under Olje- og energidepartementet med ansvar for å forvalte landets vann- og energiresurser.

NVE skal sikre en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vassdragene, fremme en effektiv kraftomsetning og kostnadseffektive energisystemer og bidra til en effektiv energibruk.

NVE har en sentral rolle i beredskapen mot flom og vassdragsulykker og leder den nasjonale kraftforsyningsberedskapen.

NVE er engasjert i FoU og internasjonalt samarbeid innen sine fagområder. NVE er nasjonal faginstitusjon for hydrologi.

Informasjon fra
Norges vassdrags- og energidirektorat

Fakta-ark nr. 5 2002

konsesjonskraften fra hvert enkelt kraftverk basert på produksjonskostnader inkludert seks prosent rente av anleggskapitalen og med et påslag på 20 prosent. Som delingsfaktor for de totale produksjonskostnadene, inkludert 20 prosent, skal middelproduksjonen for kraftverket baseres på minimum en normalperiode på 30 år benyttes. Dersom partene ikke blir enig om pris, skal den pris som OED hvert år fastsetter benyttes for konsesjoner gitt etter 10.04.1959. Denne prisen er basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt utvalg av kraftverk. I de tilfeller der ervervskonsesjon er gitt etter 10.04.1959 og reguleringskonsesjon er gitt før lovendringen i 1959 skal prisen fastsettes i henhold til konsesjonsvilkår gitt i medhold av ervervsloven.

Fakta

Norges vassdrags- og energidirektorat

Hovedkontor

Middelthunsgt. 29 Postboks 5091 Majorstua 0301 Oslo
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
Internettadresse: www.nve.no

Region Midt-Norge (RM)

Trekanten, Vestre Rosten 81, 7075 Tiller
Telefon: 72 89 65 50
Telefaks: 72 89 65 51
E-postadresse: rm@nve.no

Region Nord (RN)

Kongensgate 14-18
Postboks 394, 8505 Narvik
Telefon: 76 92 33 50
Telefaks: 76 92 33 51
E-postadresse: rn@nve.no

Region Sør (RS)

Anton Jenssens gate 5
Postboks 2124, 3103 Tønsberg
Telefon: 33 37 23 00
Telefaks: 33 37 23 05
E-postadresse: rs@nve.no

Region Vest (RV)

Naustdalsvn. 1b
Postboks 53, 6801 Førde
Telefon: 57 83 36 50
Telefaks: 57 83 36 51
E-post: rv@nve.no

Region Øst (RØ)

Vangsveien 73
Postboks 4223, 2307 Hamar
Telefon: 62 53 63 50
Telefaks: 62 53 63 51
E-postadresse: ro@nve.no

Ansvarlig: Informasjonsdirektør
Sverre Sivertsen
Fagansvarlig: Jonny Ødegård

Bildene viser Hoggadammen, Maskinhall i Tyssefallkraftverket og master ved Rjuk-anfoss. Alle foto: NVE